

Anmeldelse af Morten Thing

FLASKEPOST FRA EN SVUNDEN TID

Lasse Horne Kjældgaard:
MENINGEN MED VELFÆRDSSTATEN.
Da litteraturen tog ordet – og politikerne lyttede,
Gyldendal 2018,
372 s. kr. 299,95.

Meningen med velfærdsstaten er en omskrevet udgave af Lasse Horne Kjældgaards disputats. Det er et stykke litteraturhistorie og litteratursociologi, som undersøger perioden fra 1950erne til ind i 70erne, hvor velfærdsstaten blev søsat, diskuteret og kritiseret. Som undertitlen signalerer, handler det ikke mindst om, at der var en gang, hvor forfattere også ytrede sig om velfærdsstaten, ytrede sig om, at det ikke var nok, at den sociale usikkerhed godt nok blev mindsket gennem velfærdsstatens ydelser, men hvad med den åndelige situation? Skulle staten ikke også have en positiv politik på kulturens område?

Velfærd er, da ordet dukker op, et næsten tomt hylster. Først efterhånden blev det ordet, som sammenfattede det classesamarbejde, som Socialdemokratiet og Det radikale Venstre udførte for at skabe tryghed i samfundet og dets klasser. Men velfærdsstaten adskilte sig fra strategier som fx 'socialisme', fordi det ikke var noget *mål*, men et *middel* til at skaffe tryghed. Den var derfor et oplagt mål for kritik, både fra højre (Hans Jørgen Lembourn) og fra venstre (fx Erik Knudsen).

Velfærdsstaten får så at sige sin egen filosof i Villy Sørensen. Et helt kapitel i bogen er viet til Villy Sørensens forskellige interventioner til fordel for velfærdsstaten. Det er ikke kun i hans essays, Kjældgaard finder denne støtte, også i fx *Formynderfortællinger* ikke mindst 'En glashistorie'. Men det gælder for flere af dem, som forsvarer velfærdsstaten, at de ser den 'åndelige velfærdsstat' som netop et formynderskab, hvor kunstnerne kan give folk noget seriøst, rigtig kultur. Ikke mindst til modgift mod 'popkulturen'. Der synes at være en klar fællesskabsfølelse mellem mange af forfatterne i denne opfattelse af 'det åndelige', som de bidrog med, men som popkulturen ikke bidrog med. Faktisk skal vi helt frem til Hans-Jørgen Niensens anti-hierarkiske opfattelse af kulturen, før der kommer en kritik af hierarkiet. For Hans-Jørgen Nielsen var der ikke på forhånd nogen forskel i kvalitet mellem 'den høje kultur' og 'den lave kultur'. Det kom derimod an på en vurdering på musikkens og litteraturens egne præmisser.

Bogen er ikke kun en bog om de store linjer. Tværtimod er der mange analyser af teater, litteratur

og film. Fx *Teenagerlove*, *Selv mordsskolen*, *Frihed - det bedste guld* og mange andre. Det er ikke mindst analysernes bidrag til den overordnede udvikling af velfærdsstatens historie, som udgør dens litteratursociologiske del. Bogens næstsidste kapitel analyserer således en stor del af Anders Bodelsens forfatterskab, mens det sidste kapitel om 'Velfærdsdystopisme' analyserer Henrik Stangerups *Manden der ville være skyldig*.

Lasse Horne Kjældgaard er en dygtig læser, og det gælder både i teatret, filmen, romanen og novellen. Hans analyser oplyses af hans historiske gennemgang af velfærdsstatens historie, men de oplyser også selv denne historie. På den måde er det en samlet analyse. Velfærdsstaten får en karakter som en slags mål, selvom bogen slutter af med at lokalisere en holdning hos flere af de forfattere, som synes at omfavne den, at "Det er alligevel

som om der mangler noget". Hvilken rolle er tiltænkt forfatteren? Vil han som forfatteren i Erik Knudsens *Frihed - det bedste guld* føle sig tilskyndet til at emigrere? Og hvorhen?

Velfærdsstaten har siden været en kastebold blandt politikere. Ingen – heller ikke de borgerlige – kan føre en politik, som har afskaffelsen af velfærdsstaten som sit mål, selvom det i al hemmelighed er hensigten. I stedet kalder man den langsomme kvælning af velfærdsstaten for 'reformer'. Og det skal få nedskæringerne til at tage sig ud som forbedringer. I netop denne 'reform'-tid er Kjældgaards bog påfaldende aktuel. Den åbner flaskepost fra en svunden tid, som forfatteren kalder det, tager en tur tilbage til den gang, velfærdsstaten var noget uvist, noget skræmmende eller noget faktisk eksisterende. Nu lytter politikerne ikke mere.

Anmeldelse af Henrik Kaare Nielsen

PREKÆRT

Janne Gleerup, Birger Steen Nielsen,
Peter Olsén og Niels Warring:
PREKARISERING – OG AKADEMISK ARBEJDE,
Frydenlund Academic 2018
440 sider. Kr. 299,-.

Den tiltagende udbredelse af prekære (usikre, sårbare, penible) ansættelsesforhold på arbejdsmarkedet har i de senere år påkaldt sig en vis opmærksomhed i samfundsbattens. I en dansk kontekst er det især den britiske forsker Guy Standings analyser, der har udgjort referencerammen for debatten – i det omfang denne overhovedet har været teoribaseret.

Arbejdslivsforskerne Janne Gleerup, Birger Steen Nielsen, Peter Olsén og Niels Warring